Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (седми състав)

14 март 2024 година*

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Отговор, който може да бъде изведен недвусмислено от съдебната практика — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Приложимо право към договорните задължения — Регламент (ЕО) № 593/2008 — Член 6 — Потребител, претендиращ плащане на парична сума, която твърди, че е спечелил в онлайн казино — Липса на избор на приложимо право — Прилагане на предполагаемо по-благоприятно право, вместо правото на държавата по обичайното местопребиваване на потребителя“

По дело C-429/22

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Oberlandesgericht Wien (Висш областен съд Виена, Австрия) с акт от 22 юни 2022 г., постъпил в Съда на 28 юни 2022 г., в рамките на производство по дело

VK

срещу

N1 Interactive ltd.,

СЪДЪТ (седми състав),

състоящ се от: F. Biltgen (докладчик), председател на състава, N. Wahl и J. Passer, съдии,

генерален адвокат: M. Szpunar,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с мотивирано определение в съответствие с член 99 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

* Език на производството: немски.

Определение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 6, параграф 1 във връзка с член 4 от Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, 2008 г., стр. 6, наричан по-нататък „Регламент „Рим I“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между VK — лице, което пребивава в Австрия, и N1 Interactive ltd. — дружество, което е със седалище в Малта, относно това кое е правото, приложимо към сключения между тези страни договор.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображение 23 от Регламент „Рим I“ гласи:

„По отношение на договорите, сключени със страни, които са смятани за по-слаби, тези страни следва да бъдат защитени чрез стълкновителни норми, които са по-благоприятни за техните интереси, отколкото общите норми“.

4 Член 4 от този регламент е озаглавен „Приложимо право при липса на избор“ и предвижда:

„1. Доколкото приложимото към договора право не е било избрано в съответствие с член 3, и без да се засягат разпоредбите на членове от 5 до 8, правото, което урежда договора, се определя, както следва:

а) договор за продажба на стоки се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на продавача;

б) договор за предоставяне на услуги се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на доставчика на услугата;

[…]

ж) договор за продажба на стоки чрез търг се урежда от правото на държавата, където се провежда търгът, ако това място може да бъде определено;

[…]

2. Когато договорът не попада в обхвата на параграф 1 или когато елементите на договора биха могли да попаднат в обхвата на повече от една от букви а)—з) от параграф 1, договорът се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на страната, която дължи характерната за договора престация.

3. Когато от всички обстоятелства по случая е видно, че договорът е явно по-тясно свързан с държава, различна от посочената в параграф 1 или 2, се прилага правото на тази друга държава.

4. Когато приложимото право не може да бъде определено съгласно параграф 1 или 2, договорът се урежда от правото на държавата, с която е най-тясно свързан“.

5 Член 6 от посочения регламент е озаглавен „Потребителски договори“ и гласи:

„1. Без да се засягат членове 5 и 7, договор, сключен от физическо лице с цел, която може да се смята, че е извън рамките на неговото занятие или професия („потребителят“), с друго лице, което упражнява своето занятие или професия („професионалистът“), се урежда от правото на държавата, в която е обичайното местопребиваване на потребителя, при условие че професионалистът:

а) извършва своята търговска или професионална дейност в държавата, в която е обичайното местопребиваване на потребителя, или

б) по какъвто и да било начин насочва тази дейност към съответната държава или към няколко държави, включително и тази държава,

и договорът попада в обхвата на тази дейност.

2. Независимо от параграф 1 страните могат, в съответствие с член 3, да изберат приложимото право за договор, който отговаря на изискванията на параграф 1. Въпреки това този избор не може да води до лишаване на потребителя от закрилата, предоставяна му от разпоредбите, които не могат да бъдат отклонени чрез споразумение според правото, което при липса на избор би било приложимо въз основа на параграф 1.

3. Ако изискванията на параграф 1, буква а) или б) не са изпълнени, приложимото право към договор между потребител и професионалист се определя съгласно членове 3 и 4.

[…]“.

6 Член 9 от същия регламент е озаглавен „Особени повелителни норми“ и предвижда:

„1. Особени повелителни норми са норми, чието зачитане дадена държава смята, че е от решаващо значение за гарантиране на нейните обществени интереси, такива като политическа, социална или икономическа организация, до такава степен, че те са приложими към всяка ситуация, попадаща в обхвата им, независимо от приложимото към договора право съгласно настоящия регламент.

2. Разпоредбите на настоящия регламент не ограничават прилагането на особените повелителни разпоредби на правото на сезирания съд.

3. На особените повелителни норми на правото на държавата, в която произтичащите от договора задължения следва да бъдат или са били изпълнени, може да бъде дадено действие, доколкото според тези особени повелителни норми изпълнението на договора е незаконосъобразно. При преценката дали да се даде действие на тези разпоредби, се вземат предвид тяхното естество и цел, както и последиците от тяхното прилагане или неприлагане“.

Австрийското право

7 Съгласно член 1271 от Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (Общ граждански кодекс), в редакцията му, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „AGBG“), добросъвестно направените залози и други разрешени залози са обвързващи, ако определената за тях сума е не само обещана, но е и действително платена или депозирана. Предоставянето на печалбата не може да се претендира по съдебен ред.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

8 N1 Interactive управлява онлайн казино от Малта и чрез началната страница на уебсайта си предоставя услуги по-конкретно и в Австрия.

9 VK, твърдейки че е натрупал в това онлайн казино печалба от общо 106 000 евро за 2020 г., предявява пред Handelsgericht Wien (Търговски съд Виена, Австрия) иск за плащане от N1 Interactive на тази сума заедно с лихва за забава.

10 Ответникът в главното производство оспорва основателността на иска и твърди, че VK е нарушил общите условия за продажба, като е предоставил на трето лице достъп до потребителския си профил.

11 Видно от акта за преюдициално запитване, страните в главното производство не са определили приложимото към договора си право.

12 С решение от 8 ноември 2021 г. Handelsgericht Wien (Търговски съд Виена) установява, че VK има качеството на потребител, и отхвърля иска му. Тъй като страните в главното производство не са определили приложимото към договора си право, този съд приема, че спорът в главното производство попада в приложното поле на член 6, параграф 1, буква а) от Регламент „Рим I“ и че на това основание за приложимо следва да се счита правото на държавата по обичайното местопребиваване на потребителя, което в случая е австрийското право.

13 Австрийското право, и по-специално член 1271 от AGBG в редакцията, приложима към спора в главното производство, не допуска обаче предявяване по съдебен ред на искания за плащане на печалба от хазартни игри. Според Handelsgericht Wien (Търговски съд Виена) разглежданата национална разпоредба е особена повелителна норма по смисъла на член 9 от Регламент „Рим I“.

14 VK обжалва това решение пред Oberlandesgericht Wien (Висш областен съд Виена, Австрия) — запитващата юрисдикция, която също като първоинстанционния съд приема, че VK има качеството на потребител и че следва да се приложи член 6, параграф 1 от Регламент „Рим I“, но не е сигурна дали член 1271 от AGBG би могъл да се квалифицира като особена повелителна норма. Oberlandesgericht Wien (Висш областен съд Виена, Австрия) отбелязва, че малтийското право не съдържа разпоредба като посочения член и че, ако се приложи, би поставило жалбоподателя в по-малко неблагоприятно положение. Ако обаче жалбоподателят в главното производство не беше потребител и страните в главното производство не бяха определили приложимото право, по силата на член 4 от Регламент „Рим I“ приложимо право би било малтийското право.

15 По отношение на случаите, при които страните по потребителски договор са избрали приложимо право, член 6, параграф 2 от Регламент „Рим I“ предвижда, че този избор не може да води до лишаване на потребителя от закрилата му по разпоредби на правото по местопребиваване, от които не се допуска отклоняване.

16 Ето защо според запитващата юрисдикция обстоятелството, че страните по договор не са определили приложимо право, изключва съгласно член 6 от Регламент „Рим I“ необходимостта от анализ за определяне на най-благоприятното приложимо право.

17 При тези обстоятелства Oberlandesgericht Wien (Висш областен съд Виена) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 6, параграф 1 от [Регламент „Рим I“] да се тълкува в смисъл, че правото на държавата по обичайното местопребиваване на потребителя не се прилага, ако приложимото право по член 4 от Регламент „Рим I“, което предявилото иска лице иска да бъде приложено и което би било приложимо, ако то не беше потребител, е по-благоприятно за същото това лице?“.

Производството пред Съда

18 С решение на председателя на Съда от 9 август 2022 г. производството по настоящото дело е спряно до постановяване на решение от 14 септември 2023 г., Club La Costa и др. (C-821/21, EU:C:2023:672).

19 С писмо от 18 септември 2023 г. секретариатът на Съда изпраща това решение на запитващата юрисдикция и я пита дали с оглед на него поддържа преюдициалното си запитване.

20 С писмо от 11 октомври 2023 г. запитващата юрисдикция уведомява Съда, че поддържа преюдициалното си запитване.

21 С решение на председателя на Съда от 18 октомври 2023 г. е прието, че преюдициалното запитване не следва да се съобщава на страните.

По преюдициалния въпрос

22 На основание член 99 от Процедурния си правилник Съдът може, когато отговорът на преюдициален въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика или отговорът не оставя място за разумно съмнение, във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат.

23 В случая следва да се приложи тази разпоредба.

24 С преюдициалния си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 6, параграф 1 от Регламент „Рим I“ трябва да се тълкува в смисъл, че когато потребителски договор отговаря на предвидените в тази разпоредба условия и при липса на действителен избор на приложимото към договора право, това право трябва да бъде

определено в съответствие с посочената разпоредба, и то независимо от обстоятелството, че приложимото към същия договор право в съответствие с член 4 от този регламент може да е по-благоприятно за потребителя.

25 Съдът обаче вече е отговорил на такъв въпрос в решение от 14 септември 2023 г., Club La Costa и др. (C-821/21, EU:C:2023:672).

26 Всъщност Съдът най-напред припомня, че съгласно член 6, параграф 1 от Регламент „Рим I“ договор, сключен от потребител с професионалист, се урежда от правото на държавата, в която е обичайното местопребиваване на потребителя, ако са спазени посочените в тази разпоредба условия, а именно професионалистът да извършва своята търговска или професионална дейност в държавата, в която е обичайното местопребиваване на потребителя, или по какъвто и да било начин да насочва тази дейност към тази държава или към няколко държави, включително и тази, а договорът да попада в обхвата на тази му дейност (вж. в този смисъл решение от 14 септември 2023 г., Club La Costa и др., C-821/21, EU:C:2023:672, т. 81).

27 Освен това член 6, параграф 2 от Регламент „Рим I“ изрично предвижда, че в съответствие с член 3 от този регламент страните могат да изберат приложимото към такъв договор право, при условие че този избор не води до лишаване на потребителя от защитата, предоставена му от разпоредбите, които не могат да бъдат дерогирани чрез споразумение съгласно правото, което би било приложимо при липса на избор въз основа на член 6, параграф 1 от посочения регламент (решение от 14 септември 2023 г., Club La Costa и др., C-821/21, EU:C:2023:672, т. 82).

28 Накрая, само в хипотезата, при която разглежданият договор не отговаря на условията по член 6, параграф 1, буква а) или б) от Регламент „Рим I“, член 6, параграф 3 от този регламент уточнява, че приложимото към този договор право се определя в съответствие с членове 3 и 4 от посочения регламент (решение от 14 септември 2023 г., Club La Costa и др., C-821/21, EU:C:2023:672, т. 83).

29 Въз основа на това Съдът стига до извода, че когато даден потребителски договор отговаря на тези условия и при липсата на действителен избор относно приложимото към този договор право от страните, това право трябва да бъде определено в съответствие с член 6, параграф 1 от Регламент „Рим I“ (решение от 14 септември 2023 г., Club La Costa и др., C-821/21, EU:C:2023:672, т. 84).

30 Съдът отбелязва, че с оглед на факта, че член 6 от Регламент „Рим I“ има не само конкретен, но и изчерпателен характер, така че стълкновителните норми, предвидени в този член, не могат да бъдат изменяни или допълвани от други стълкновителни норми, съдържащи се в този регламент, освен ако конкретна разпоредба на този член не препраща изрично към тях, никое друго право не може да се приложи, въпреки че това друго право, определено по-специално по силата на привръзките, предвидени в член 4 от този регламент, би било по-благоприятно за потребителя (вж. в този смисъл решение от 14 септември 2023 г., Club La Costa и др., C-821/21, EU:C:2023:672, т. 78 и 85).

31 Тълкуване в обратен смисъл, съгласно което е възможно отклонение от стълкновителните норми, предвидени в Регламент „Рим I“, за да се определи приложимото право към потребителски договор, с мотива че друго право е по-благоприятно за потребителя, непременно би засегнало значително общото изискване за предвидимост на приложимото

право и следователно принципа на правна сигурност в договорните отношения с потребители (решение от 14 септември 2023 г., Club La Costa и др., C-821/21, EU:C:2023:672, т. 86 и цитираната съдебна практика).

32 Всъщност, като определя като приложимо правото на държавата, в която е обичайното местопребиваване на потребителя, законодателят на Съюза е приел, че това право предоставя адекватна защита на потребителя, без обаче това определяне непременно да води до прилагане във всички случаи на най-благоприятното за потребителя право (решение от 14 септември 2023 г., Club La Costa и др., C-821/21, EU:C:2023:672, т. 87 и цитираната съдебна практика).

33 С оглед на изложеното на поставения въпрос следва да се отговори, че член 6, параграф 1 от Регламент „Рим I“ трябва да се тълкува в смисъл, че когато потребителски договор отговаря на предвидените в тази разпоредба условия и при липса на действителен избор на приложимото към договора право, това право трябва да бъде определено в съответствие с посочената разпоредба, и то независимо от обстоятелството, че приложимото към същия договор право в съответствие с член 4 от този регламент може да е по-благоприятно за потребителя.

По съдебните разноски

34 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (седми състав) реши:

Член 6, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I)

трябва да се тълкува в смисъл, че

когато потребителски договор отговаря на предвидените в тази разпоредба условия и при липса на действителен избор на приложимото към договора право, това право трябва да бъде определено в съответствие с посочената разпоредба, и то независимо от обстоятелството, че приложимото към същия договор право в съответствие с член 4 от този регламент може да е по-благоприятно за потребителя.

Подписи